

Latinamerika:

Bålverk mot USAs världsherravälde

Eva Björklund

Men alla problem, motsättningar, förtryck och enorma ekonomiska klyftor i många länder är Latinamerika ändå det stora undantaget i världen, med vänster eller center/vänsterregeringar vid makten i de flesta länder, som mer eller mindre har avbrutit den rena nyliberala ordningen.

2005 tackade de gemensamt nej till USAs s.k. frihandelsavtal ALCA/FTAA och 2011 bildade alla Latinamerikas och Karibiens 33 länder sitt eget förbund Celac, utmanar USAs härskarambitioner. och har tvingat USA till läpparnas erkännande av Kubas existens. Men ett alltmer självmedvetet Latinamerika, säte för världens motstånd mot imperiet, utsätts nu för angrepp. USA siktar på att knäcka Venezuela för att återta kontrollen.

Hur blev Latinamerika ledande i motståndet mot USAs herravälde i en världsdel som för 25 år sedan var motsatsen: USAs bakgård?

1989 föll Berlinmuren och Sovjetunionen var på väg i graven. USA förväntade sig en lång tid som världens enda maktcentrum. Historiens slut utropades. "Realsocialismens" sammanbrott fick många att tro att tiden också var ute för Kubas revolution. Segerberusade missade de att tolka djupet i skeendet: Kalla krigets slut öppnade nytt utrymme för social kamp och medförde svåra utmaningar för kapitalismen. Genom att lyckas överleva sina forna allierades bortgång bidrog Kubas bistånd till hela världsdelens djupgående förändring

Nyliberlismens korståg utgick från militärdiktaturen i Chile 1973 och bredde med vapnen och terror ut sig i hela Latinamerika för vidare expansion ut i världen.

Det började med Venezuela

Vad världen inte märkte, när nyliberalismen tog över land efter land, var den första stora revolten mot nyliberalismen i Latinamerika, att just 1989 startade det uppror som lett fram till dagens frigörelse i Latinamerika. I Caracas, Venezuela skedde ett spontant, massivt, folkligt uppror mot den nyliberala politiken. El Caracazo, som det kallas, möttes av militär eld som skördade tusentals dödsoffer, osynliga i det Europa vars ögon var upptagna av dödsskotten på Himmelska Fridens Torg i Peking.

På nyårsdagen 1994 kom nästa signal, zapatisternas väpnade uppror i Chiapas mot Mexikos anslutning till USA-Kanadas s.k. frihandelsområde. Samma år lanserade USA sitt första Amerikatoppmöte (alla stater i världsdelens utom Kuba) och sitt annekteringsprojekt för hela Amerika kallat ALCA/FTAA (Amerikanska Frihandelsavtalet). Det blev en enande faktor för de sociala rörelsernas motståndskamp som växte upp i de olika länderna och där ursprungsfolken i de andinska länderna och de jordlösa rörelse i Brasilien införde nya perspektiv i kampen mot den nyliberala utplundringen av människor och natur.

Hugo Chávez' förkrossande valseger 1998 inledde

ett nytt skede i Latinamerika med folkresningar, val och demokratisering av offentligheten. I Venezuela återtog staten kontrollen över oljeintäkterna och startade sociala utvecklingsprogram. Ett kupp försök mot Chávez 2002 stötte på folkligt motstånd. Massiva insatser av kubanska läkare och lärare bäddade för Chavez återval 2004.

Samma år bildade Kuba och Venezuela samarbetsalliansen ALBA som motdrag mot ALCA/FTAA. De utsträckte sitt samarbete med läkare, alfabetisering, ögonoperationer, läkarutbildning mm till alla länder som ville. 2002 hade Arbetarpartiets Lula segrat i Brasilien och 2004 bildades UnaSur, Sydamerikanska Unionen. På 4e Amerikatoppmötet i Buenos Aires begravde de latinamerikanska och karibiska staterna USAs ALCA/FTAA. Efter valsegrar för Evo Morales i Bolivia och Rafael Correa i Ecuador gick de med i ALBA som 2006 utsträckte sitt samarbete till Nicaragua där FSLNs Daniel Ortega segrade i presidentvalet (dock inte medlem i ALBA). 2009 segrade FMLNs presidentkandidat i El Salvador och kunde också inleda samarbete.

Ombytta roller

5e Amerikatoppmötet i Trinidad Tobago 2009 upphävde enhälligt OAS beslut från 1962 att utesluta Kuba. USA kämpade emot, men var tvungna att gå med på det, annars hade de stått ännu mer isolerade än Kuba 1962. 6e Amerikatoppmötet i Colombia 2012 utfärdade ett ultimatum till USA: Kuba skulle med.

Nu var USA den isolerade parten. Kuba hade haft en avgörande betydelse för denna utveckling, samtidigt som den blev avgörande för Kubas fortsatta utveckling under allt hårdare blockadtryck från USA. Ett av skälen till att USA vill skynda på med diplomatiska relationer med Kuba är just att hinna innan 7e toppmötet i Panama i april i år.

Och 2011 hade alla 33 stater i Latinamerika och Karibien bildat sin egen gemenskap, Celac, för första gången utan USAs överinseende. Celacs andra toppmöte ägde rum i Havanna. Det var mättat av symbolism, stats- och regeringschefer från alla 33 länder i Latinamerika och Karibien träffades under Raul Castros ordförandeskap i den republik som mer än någon annan lidit av USAs herravälde. Symboliskt också att en gerillakämpe från bergen, Raul Castro, satte dagordningen. Och en annan, också legendarisk gerillaledare, Daniel Ortega, företrädde Nicaragua. Och en tredje och en fjärde gerillakämpe, Dilma Rousseff och Pepe Mujica, långvarigt fängslade och torterade av USAs allierade, företrädde Brasilien och Uruguay.

Deltagarna framhöll Kubas avgörande roll och betydelse för Celacs arbete. Det visar vilken helomvändning Latinamerika och Karibien har gjort sedan Kuba kastades ut från OAS 1962. Sedan 2011 är Havanna tillsammans med Oslo också skyddsmakter och säten för fredssamtal mellan





Colombias regering och FARC-guerillan, fredssamtal som faktiskt verkar kunna leda till ett slut på detta över 60-åriga inbördeskrig.

Obamas dubbla budskap

Barack Obama hade drivit en valrörelse med slagordet förändring, i USA och i förhållandet till världen. På Amerikatoppmötet 2009 i Trinidad Tobago uppträdde en leende, hjärtlig Obama och sa att USA är berett att erkänna begångna misstag och inte längre lägga sig i andra länders politik, att alla har rätt att följa sin egen väg. Men så blev det inte. Några månader senare genomfördes med USAs stöd den första militärkuppen i Latinamerika sedan 70-talet (den i Venezuela 2002 misslyckades ju), i Honduras, följdes sedan av kuppen i Paraguay. Och kupp försök i Bolivia och Ecuador..

Inför det växande motståndet i Sydamerika började USA på 2000-talet att stärka sin militära närvaro där. Det började 2001 med Plan Colombia för att slå ner FARC-guerillan. USA:s omfattande bassystem i Latinamerika uppgraderades och byggdes ut i kampen om "Världens lunga", det jättelika Amazonasområdet med världens största syre- och sötvattensreserver. Fjärde flottan rustades upp för patrullering runt Sydamerika. Pentagon bygger ut sin militära närvaro i Peru och hundratals miljoner budgeteras för "okonventionell" krigföring för "regimskiften" framför allt i ALBA-länderna.

USA öppnar för Kuba, angriper Venezuela

När detta skrivs och USA förhandlar med Kuba för att återupprätta de diplomatiska förbindelserna trappar USA upp de utdragna statskupsplanerna som pågått sedan Hugo Chavez dog för två år sedan. Upplägget är detsamma som utprovades mot Salvador Allendes Unidad Popular i Chile 1973, undergräva ekonomin, skapa varubrist och missnöje, våldsamma organiserade gatuprotester, mediala hetskampanjer, nu också med s.k. sociala medier, för att störta en folkvald president. Skillnaden mot Chile 1973 är att i Venezuela har USA inte kontroll över militären, och de sociala framstegen har hunnit mycket längre: så många miljoner fattiga människor har blivit erkända och fått sin rösträtt, fått läkarvård, lärt sig läsa och skriva, fått tillgång till makten lokalt. Och Latinamerika ställer inte längre upp på USAs politik. När detta publiceras ska 7e Amerikatoppmötet äga rum i Panama.

Mariela Castro Espín:

Imperiet straffar Venezuela precis som Kuba
VTV 15030

Venezuela visar vad det går för. Det genomlever svåra tider, på samma sätt som vi gjorde, sa Mariela Castro på Antiimperialistiska Tribunen på Bolívartorget Caracas.

"Alla lamm som lämnar flocken får räkna med bestraffning" sa hon med syftning på att de länder som genom historien tilldragit sig USAs missnöje.

"Kuba och Venezuela, två av samma slag" ropade hon, ett slagord som togs upp av de hundratals venezolaner som deltog på mötet, på tvåårsdagen av Hugo Chávez bortgång.

"Venezuela har i vått och torrt stött Kuba" sa hon, och att det var en ousäglig ära att få tala här vid Bolívarstatyn stod José Martí en gång och visade sin vördnad. "På samma sätt hedrar vi idag Hugo Chávez och hans folk, som fortsätter hans verk, och president Maduro och regeringskollektivet som tillsammans med folket fortsätter den bolivarianska revolutionen."

Venezuela – hot mot USAs säkerhet? **La Alboradoa 150312**

Den 9e mars utfärdade president Obama en order om nationell kris på grund av det "utomordentliga hotet från Venezuela mot USAs nationella säkerhet". Det är den typ av uttalanden som brukar föregå USA:s militära angrepp. Oerhört allvarligt och farligt. Och går direkt mot Obamas försök att blidka Latinamerika med erkännande av Kuba, direkt olägligt inför det Amerikatoppmöte i Panama i april som ska visa USAs nya ansikte. Men samtidigt direkt löjeväckande: skulle Venezuela hota USA? När det är tvärtom. En "Ta fast tjuven" på hög nivå.

New York Times ledare 11.3 konstaterade att presidentordern har mött omedelbart motstånd från hela Latinamerika, men också från Venezuelas militanta opposition, som tvingades ta avstånd från sin sponsor.

Efter att ha frågat William Duncan på utrikesdepartementet skrev NYT: "Tjänstemän i Washington menar att utpekandet av Venezuela som säkerhetsshot mot USA var en formalitet som krävs för att kunna utfärda sanktioner. [...] Men man kan ju inte uppfinna en nationell krissituation av ett sådant skäl. Om det inte föreligger ett hot, så var ordern ett resultat av värsta inkompetens.

Det är parallellt med att USA placerat Kuba på terroristlistan: "Vi menar det egentligen inte men det är ett enkelt sätt att se till att bankerna inte accepterar kubanska konton." [...]

Men Duncan var inte oroad över se starka reaktionerna i Latinamerika. "Det handlar inte om idag eller imorgon, det handlar om Venezuela på lång sikt." Så utrikesdepartementet har långsiktiga planer för Venezuela – eller kortsiktiga. Vem vet?

Skulle ett i förhållande till USA litet land mitt i ekonomisk kris vara ett hot mot USA?

Orden väckte liv i spöken från den tid när Washington tillverkat hot för att rättfärdiga militära angrepp. Det uppskattades inte i den del av Amerika som ogillar USAs hårdföra anspråk på herravälde och nu njuter av en växande känsla av oberoende från Washington.